

Preek 1 november 2023, dankdag voor gewas en arbeid

HWS-CGK Ontmoetingskerk

Lucas 17:11-19

Gemeente van Jezus Christus,

Eén van de grote momenten in de wereldgeschiedenis vond plaats op 9 november 1989: de val van de Berlijnse muur. Deze gebeurtenis luidde een nieuw tijdperk in: het einde van de koude oorlog en het verlies van het communisme. In die dagen gebeurde er ook iets zeer merkwaardigs in de kerken in Oost-Berlijn...

Onder het communistische bewind hadden de kerken het niet gemakkelijk. Het communisme was volledig atheïstisch. In de woorden van Karl Marx werd geloof gezien als: 'opium van het volk.' Een middel waarmee de arbeidersklasse zichzelf onderdrukte. En dus werden alle vormen van religie bestreden. Soms feller dan op andere momenten, en het wisselde ook per land. Maar als christen was je ook in Oost-Duitsland niet altijd veilig en je werd sowieso als een tweederangsburger gezien. Verschrikkelijk natuurlijk.

En wat deden de christenen in Oost-Duitsland dus? Bidden, bidden en nog eens bidden. Hun uitdagingen en problemen waren te groot voor henzelf en dus legden ze het neer bij de Enige die er wat mee kon: God. En toen op donderdag 9 november 1989 gebeurde het grote wonder. De muur viel, er kwam vrijheid.

En dan het merkwaardige. Drie dagen later, zondag 12 november Oost-Berlijn. Wat denk je? Kerken overvol met dankbare mensen? Nee, echt niet. Zelden waren de kerken zo leeg geweest... Kun je je dat voorstellen? Zonder bloedvergieten is de ijzeren hand van het onderdrukkende communisme weggehaald, een groot wonder waar de christenen al tientallen jaren om hadden gebeden. Maar in plaats van dat de mensen naar de kerken stromen om God te danken waren ze in West-Berlijn om te genieten van de westerse supermarkten en de warenhuizen. Geen dankbaarheid...

Aan die gebeurtenis moest ik denken toen ik het verhaal van de tien zieken las. Ze worden alle tien genezen, maar slechts één komt naar Jezus toe om Hem te bedanken. Dat is de positieve uitzondering. Waarom de rest niet kwam, we weten het niet. Jezus stelt zelf de vraag ook: 'Zijn er niet tien gereinigd? Waar zijn de negen anderen? Wilde niemand anders terugkomen om God eer te bewijzen dan alleen deze vreemdeling?' De teleurstelling klinkt door in de stem van Jezus. Niet vanwege die ene Samaritaan die wel komt, maar vanwege de anderen die er niet zijn. Juist ook de Joden, zij die weten hoe het zou moeten, komen Jezus niet bedanken.

Hoe is dat bij u, bij jou? Zijn wij net als de negen? Of toch meer als die ene? Als ik eerlijk naar mijzelf kijk vermoed ik dat ikzelf meer weg heb van die negen. Natuurlijk ik dank ook, maar mijn spreken met God is toch vooral bidden voor van alles en nog wat. Is dat verkeerd? Nee, al het spreken met God is denk ik goed. Maar dit

bijbelverhaal houdt ons wel een spiegel voor... Een bekend spreekwoord luidt: 'in nood leert men bidden', wij kunnen ons afvragen: maar hoe leert men danken?

De tien mensen lijden allemaal aan een huidziekte. Uit angst voor besmetting en vanwege de Joodse reinheidswetten moesten zij dus buiten de samenleving wonen. Zij hoorden er niet bij, waren uitschot. Maar niet in de ogen van Jezus. Het was bekend geworden dat Jezus al verschillende melaatsen genezen had. En dus gaan de tien op weg naar Hem. En wanneer ze Hem zien blijven ze op een afstand staan. Zoals de wet hen voorschrijft, en ze roepen: 'Jezus, meester, heb medelijden met ons!' Jezus geneest hen niet meteen. Ze moeten naar de priester gaan. Iemand met een huidziekte die genezen was moest zich laten controleren door een priester, alleen zo kon hij of zij weer welkom worden geheten in de maatschappij. Een opvallende opdracht van Jezus. De zieken zijn nog steeds ziek, maar ze moeten toch al naar de priester. De tien luisteren, ze gaan op weg.

Dat is opnieuw een teken van geloof. Allereerst was het natuurlijk al een geloofsdaad dat ze Jezus om hulp vroegen, maar des te meer dat ze zonder genezen te zijn al op weg gaan naar de priesters. De tien zijn stuk voor stuk gelovigen. Maar slechts één keert terug bij Jezus. Die ene valt neer bij de voeten van Jezus, looft God en dankt Jezus. Hij is de grote uitzondering. En niet alleen in dit verhaal, maar deze Samaritaan is de enige in alle vier de evangeliën die Jezus bedankt. Als we het over het Oude Testament hebben kunnen we het ook een geschiedenis van ondankbaarheid noemen. God redt het volk steeds weer en vlak daarna is het volk God alweer vergeten. Dankbaarheid is iets zeldzaams, de uitzondering. In de Bijbel, in Oost-Berlijn, en ook in onze tijd.

Waarom zou dat erg zijn? Ze zijn toch alle tien genezen? De Berlijnse muur is toch gevallen? De gebeden worden verhoord, dus waarom zouden wij God of Jezus nog bedanken?

Als je voor kinderen of voor jongeren zorgt dan is het je ongetwijfeld weleens opgevallen dat hoe hard je ook je best doet voor hen, zij je niet snel zullen bedanken voor de zorg. En ik denk dat ze dat ook niet hoeven te doen. Wij geven hen onze liefde. Net zoals Onze Hemelse Vader ons zijn liefde schenkt. Moeten wij Hem daar dan voor bedanken?

Wanneer die ene neerknielt bij Jezus vraagt Jezus waar de andere negen zijn. Het is een vraag waar geen antwoord op kan komen. Ze zijn er niet, ze kiezen hun eigen weg. Dat is niet verkeerd, maar Jezus is wel teleurgesteld.

Het gaat hier natuurlijk niet direct om het dankjewel zeggen. Het is niet het kinderachtige: 'en wat zeggen we dan?' als een kind een snoepje in de winkel krijgt. Daar gaat het niet om, dat zijn goede manieren en heeft denk ik maar weinig te maken met oprechte dankbaarheid. Echte dankbaarheid heeft veel meer te maken met het beantwoorden van de liefde die ons gegeven wordt. Een

kind hoeft niet steeds dankjewel te zeggen tegen zijn ouders elke keer als ze wat voor hem doen. Nee, een kind beantwoordt de liefde met zijn of haar eigen liefde. Het geven van vertrouwen, of meer basaal een knuffel bij je zoeken. Dat is dankbaarheid.

En zo ook in het geloof. God geeft ons Zijn oneindige liefde. Jezus doet dat door de tien te genezen. Negen van hen nemen het aan en houden het voor zichzelf. Eén keert terug en beantwoordt de liefde.

Dat is een relatie. Het is niet een gelijkwaardige relatie. God geeft en wij ontvangen. Net als een ouder zijn liefde geeft aan een kind. Het kind ontvangt die liefde en beantwoordt die, dat is de meest natuurlijke gang van zaken. Maar toch lijkt het in het geloof vaak niet zo te werken.

Paulus geeft het in meerdere brieven als regel mee, hij schrijft: 'dank God onder alle omstandigheden'. Dat is niet dat kinderachtige verplichte dankjewel. Het is ook niet een schijnheilige handeling om jezelf goed te voelen, daar waarschuwt Jezus zelfs voor in het volgende hoofdstuk in Lucas.

'Dank God onder alle omstandigheden.' Het is voor jezelf bedenken wat je van God ontvangt en daarom van Hem houden. Of eigenlijk niet eens... Veel meer het beseffen dat Gods goedheid en liefde ons continu omringen. Weten dat als je valt er altijd sterke armen zijn waar je troost en liefde vindt. God geeft ons veel, heel veel, alles. Hij is het die je gemaakt heeft, die ons de lucht geeft dat wij inademen. Hij geeft ons gewas en arbeid. En nog zoveel meer...

Wij staan in de Nederlands-gereformeerde traditie. Een bekend theologisch concept van deze overlevering is de drieslag ellende-verlossing-dankbaarheid. Het wordt vaak chronologisch uitgelegd: eerst zijn de moeilijkheden er, dan redt God met als gevolg dankbaarheid. Maar het is veel meer een wisselwerking, het hele leven.

Wij vallen steeds opnieuw. We schieten tekort. Er zijn donkere dalen waar we doorheen gaan in het leven. Dat hoort er allemaal bij. Maar in dat alles is God er ook altijd. Wij zijn nooit alleen. In de woorden van een bekende Psalm:

[4] Al gaat mijn weg
door een donker dal,
ik vrees geen gevaar,
want U bent bij mij,
uw stok en uw staf,
zij geven mij moed.

Ellende en verlossing staan zo heel dicht op elkaar, hand-in-hand gaat het in onze levens. Aan ons de vrijheid en de roeping om daar nog dat derde element bij te brengen: de dankbaarheid. Dat is wat God ook wil. Jezus is teleurgesteld vanwege de negen, God hoopt dat wij Zijn liefde beantwoorden.

Als je het niet doet is er voor ons nog geen man overboord. God blijft trouw ook wanneer wij Hem

vergeten. Dat bewijst Hij de hele Bijbel door. Hij blijft altijd dezelfde liefdevolle Vader.

Maar wij... Is het eerlijk om God alleen te gebruiken? Te zien als een oplossing voor onze grote moeilijkheden, onze verzekering voor het eeuwige leven, maar meer niet. Dat klinkt onlogisch, onnatuurlijk.

Open je ogen en zie. Zie wat God allemaal voor ons doet. De prijs die Jezus voor ons betaald heeft. Je eigen leven. Liefde. Je werk. Het eten op je bord. Gezelligheid. Die glimlach. Het gevoel als alle schone was hangt te drogen in de zon. Als je dat ziet en beseft God geeft mij dit. Hoe kan je dan niet dankbaar zijn?

Hoe? Kijk naar de negen, kijk naar de meeste christenen in Oost-Berlijn, kijk misschien wel naar jezelf. Wij gaan vaak over op de orde van de dag. De zegen van gisteren wordt vergeten en de zorgen van vandaag eisen onze aandacht op... Het is al snel leven zonder dankbaarheid... Is dat ook leven zonder God?

Open je ogen en zie. Hoeveel God ons geeft. Beseft het.

Neem even een moment. Denk bij jezelf dit heeft God mij vandaag of alleen al vanavond gegeven. Denk aan alle grote en kleine dingen. Waarvoor ben jij God dankbaar...

Waarvoor bent U God dankbaar?

Dank God. Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410